31/05/2022

«Η Ρωμανία κι αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο», η πτώση της βασιλεύουσας

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Γράφει ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος

Αιώνες μετά την πτώση της η βασιλεύουσα, στις καρδιές, τον νου και την ψυχή των ελλήνων, αποτελεί τον κεντρικό αλυτρωτικό πόθο του γένους. Εκφραζόμενο μέσα απο τα χείλη του λαούς μας, με παραδόσεις, δοξασίες, μύθους και ευχές. «Πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι δικά μας, θα ΄ναι» (Δημοτικό τραγούδι), «Η Ρωμανία κι αν πέρασεν, ανθεί και φέρει κι άλλο» (Δημοτικό του Πόντου), «Ο μαρμαρωμένος βασιλιάς θα ξυπνήσει και θα απελευθερώσει τη Ρωμιοσύνη» (λαϊκός μύθος).

Καλώντας στον υπερπάντων αγώνα τους υπερασπιστές της βασιλεύουσας ο ηρωικός αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, κάλεσε με απαράμιλλη αυτοθυσία και ηρωϊσμό, όλους τους κατοίκους της πόλης, λαό, κλήρο, αγρότες, εμπόρους και ανθρώπους των γραμμάτων, να μην λυπηθούν τη ζωή τους και να πέσουν μαχόμενοι για τα ιερά και τα όσια του γένους, που για αιώνες υπήρξαν η πνευματική και ηθική ικμάδα του λαού μας, στην αχανή λεωφόρο του χρόνου. Και με τον πύρινο λόγο του που τρυπούσε σαν πύρινη ρομφαία τις καρδιές των ηρωικών υπερασπιστών της πόλης, έθρεψε για αιώνες στην ιστορική συνείδηση και

την μνήμη του λαού μας, τό όραμα για την ανάκτηση της θρυλικής Ρωμανίας.

Και μέσα απο αυτό το ηρωικό ορόσημο της πτώσης της Κωνσταντινούπολης, άντλησαν οι Έλληνες την ηθική δύναμη στα χρόνια που τους σκίαζε το έρεβος και ο «απαραδειγμάτι-στος ζυγός» της οθωμανικής δουλείας, για να οργανώσουν και να υλοποιήσουν τον αγώνα της εθνεγερσίας. Το εμπνευσμένο δημοτικό τραγού-δι «Σώπασε κυρά Δέσποινα και μη πολυδακρύζεις πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά μας θα ‘ναι», έγινε ένα παλίμψηστο ανάστασης του σκλαβωμένου γένους, προκειμένου να ανακτήσει τις δυνάμεις του για την εθνική και κοινωνική του ελευθερία. Και ακόμα και σήμερα, που περισσότερο απο ποτέ επιβάλλεται ο ελληνισμός να ανασυγκροτηθεί και να εξέλθει απο τις επικίνδυνες ατραπούς της ηθικής και πολιτικής χαύνωσης, στις οποίες τον οδήγησαν η ευμάρεια της ύλης, ο ξέφρενος καταναλωτισμός, ο δεσποτισμός της μηχανής και η ηθική του απομάκρυνση απο τα ιδεώδη του έθνους, τα λόγια του εθνομάρτυρα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ηχούν σαν ένας νέος θούριος της ελευθερίας.Θα πεί στον ιστορική του ομιλία πρός τους υπερασπιστές ο Παλαιολόγος «Το δε την Πόλιν σοι δούναι ούτε εμόν εστί ούτ΄άλλου τινός των κατοικούντων ενταύθα΄ πάντες γαρ αυτοπροαιρέτως αποθανούμε-θα και ου φεισόμεθα της ζωής ημών». Και σε μετάφραση «Δεν θα λυπηθούμε τη ζωή μας, αλλά όλοι, με τη θέλησή μας θα πολεμήσουμε για την πατρίδα μας, την Πόλη, μέχρι θανάτου, γιατί δεν έχουμε δικαίωμα, να την παραδώσου-με σε εσένα (Μωάμεθ), ούτε εγώ ούτε κανείς άλλος που κατοικεί σ΄αυτή».

Η πτώση της βασιλεύουσας και συνακόλουθα της βυζαντινής αυτοκρατορίας (Ρωμανίας) μπορεί να θεωρείτο αναμενόμενη, με την έννοια ότι υπέκοιτο και αυτή στους νόμους της φθοράς και της τριβής απο τον πανδαμάτορα χρόνο, όλων των μεγάλων ιστορικά αυτοκρατοριών, που χάνουν προϊόντος του χρόνου, την εσωτερική τους συνοχή, την εθνολογική τους ομοιογένεια, την οικονομική τους αυτοδυναμία, το κοινό πολιτισμικό τους όραμα και την εθνική παιδεία, που είναι τα κεντρικά στοιχεία συνοχής μιας μεγάλης γεωγραφικής-πολιτικής ένωσης αυτοκρατορίας. Η παράδοση και ο πολιτισμός όμως των αμιγώς Ελλήνων της πόλης, συνετέλεσαν στο να αποτελέσουν τα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς, χρόνια ηθικής δοκιμασίας των Ελλήνων, εθνικής κριτικής για την αναζήτηση των πολιτισμικών σταθερών του γένους, μετάνοιας για την απομάκρυνση απο τον μεγάλο εθνικό συνεκτικό ιστό της πίστης και της Ορθοδοξίας, αφού ο παπισμός είχε εισδύσει στην αυτοκρατορία και συνέβαλε στην αλλοτρίωση της πίστης μας και εν τέλει στο να τον οδηγήσουν στην ηθική μεγαλουργία του ’21 και στην ανάκτηση της ελευθερίας. Όμως αξίζει σήμερα αιώνες, μετά απο το μεγαλύτερο ιστορικό μας ορόσημο, να δούμε με κριτική ματιά τα γεγονότα που οδήγησαν στην πτώση της βασιλεύουσας και να αποτελέσει αυτή ένα διαχρονικό μήνυμα εθνικού

φρονιματισμού των ελλήνων, για να μην ενσκήψουν στο ευγενές – απο την αδέκαστη ιστορική μοίρα – έθνος των ελλήνων και άλλες συμφορές. Οι παράμετροι που συνετέλεσαν έτσι στην αποδόμηση της αυτοκρατορίας της Ρωμανίας είναι:

(1) Της άλωσης της πόλης είχαν προηγηθεί μερικά δραματικά γεγονότα που «προετοίμαζαν» σταδιακά την τραγωδία του γένους. Με αφετηρία την πρώτη πτώση της πόλης στην αλήστου μνήμης Μάχη του Μαντζικέρτ το 1071 μ.Χ. είχε απο τον 11-ο αιώνα στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολής, με κέντρο την Μικρά Ασία, κάνει δυναμικά την εμφάνισή του το Μουσουλμανικό τόξο, με την κατάκτηση μεγάλων χριστιανικών-Ορθόδοξων περιοχών, απο τους Σελτζούκους, Τούρκους. Και το γεγονός αυτό, θα ακολουθηθεί απο την σύσταση τουρκικών κρατιδίων και τον επακόλουθο εξισλαμισμό τους, είτε εθελοντικά, είτε βίαια. Και ο εθελοντικός εξισλαμισμός, όπως ευλόγως θα αναρωτάται ο αναγνώστης, ήταν απόρροια της ληστρικής φορολογίας, που επέβαλαν οι βυζαντινοί μεγαλογαιοκτήμονες στις μικρές ελεύθερες ιδιοκτησίες, είτε στην ειδεχθή εξάρτηση, σε όσους ήταν καθολικά εξαρτημένοι απο αυτούς. Για αυτές τις κατηγορίες των κατοίκων, η επιλογή του Ισλάμ, συνιστούσε λύτρωση απο την χυδαία εκμετάλλευση την οποία υφίστατο, όπως επίσης και η επιλογή κρυφά του χριστιανισμού, αφού ο παπισμός είχε εισδύσει σε όλα τα εδάφη της Ρωμανίας.

(2) Ακόμα ελάμβαναν χώρα πλήθος απο επιγαμίες μεταξύ Τούρκων ηγεμόνων και Βυζαντινών πριγκιπισσών ή και συμμαχίες μεταξύ Βυζαντινών και Τούρκων, εναντίον άλλων Χριστιανών και Τούρκων, με αποτέλεσμα μεσομακροπρόθεσμα να αλλοτριωθεί το ελληνοχριστιανικό ιδεώδες της αυτοκρατορίας, που αποτελούσε τον κεντρικό συνεκτικό της ιστό.

(3) Ενώ θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι στα χρόνια που προηγήθηκαν της πτώσης της βασιλεύουσας, πλήθος απο εμφύλιες συρράξεις για την διεκδίκηση του αυτοκρατορικού θρόνου, αλλά και ενδοχριστιανικοί πόλεμοι μεταξύ των λαών των Βαλκανίων, με ένα παρεπόμενο χάσμα μεταξύ της πολιτικής ελίτ και του λαού, υπέσκαπταν διαρκώς την ενότητα και την συνοχή της αυτοκρατορίας. Εδώ καθοριστικό ρόλο είχε διαδραματίσει η παπική εκκλη-σία, που στο όνομα μιας δήθεν αποστολής δυτικών, φράγκικων και λατινικών δυνάμεων, για να αποκρουστούν οι Τούρκοι του Μωάμεθ, επεχειρείτο η αλλοτρίωση του ορθόδοξου χριστιανικού δόγματος στην αυτοκρατορία και η σταδιακή υποκατάστασή του απο τον καθολικισμό. Ωστόσο, η προοπτική αυτή ήταν δόλια, αλλά και ανυπόστατη και αν ακόμα υποθέσουμε ότι θα θυσίαζαν οι χριστιανοί την πίστης του, ασπαζόμενοι τον καθολικισμό, για να διασώσουν την ελευθερία τους. Το ιστορικό προηγούμενο της άλωσης της Πόλης απο τους Σταυροφόρους το 1204, που σφετερίζονταν το

χριστιανικό όνομα, έπειθε για το αντίθετο. Στην πραγματικότητα η Δύση, επισκοπούσε υλικά και κοσμικά συμφέροντα μακριά απο το αληθές ιδεώδες της Ορθοδοξίας, είχε καταβληθεί απο το σύνδρομο της απληστίας και του εγωισμού και ποτέ αληθινά, δεν θα προσέτρεχε την Χριστιανική βασιλεύουσα, στην προάσπιση της ελευθερίας της.

(4) Μια ακόμα παράμετρος που δραματικά έγειρε την πλάστιγγα για την πτώση της πόλης, ήταν η σοβαρή αμυντική της εξασθένηση. Ο στόλος ο οποίος συνιστούσε τον κεντρικό αμυντικό θώρακα της πόλης, σταδιακά παρηχωρείτο μέσω του εμπορίου και της ναυτιλίας, στις μεγάλες ιταλικές αποικιοκρατικές πόλεις της Γένουας και της Βενετίας.

(5) Τέλος στις κοινωνικές και πολιτικές παραμέτρους, που δρομολόγησαν την αποδόμηση της αυτοκρατορίας του Βυζαντίου-Ρωμανίας, θα πρέπει εμφατικά να τονίσουμε, τα σοβαρότατα λάθη και την ηθική αλλοτρίωση της ηγεσίας της εκκλησίας στην βασιλεύουσα. Μιας ηγεσίας που βουτηγμένη στην ιδιοτέλεια, την απόκτηση πλούτου και στην συγκέντρωση κοσμικής εξουσίας και δόξας, εκφυλίστηκε απο τις κεντρικές κατευθυντηρί-ους του μαρτυρικού μηνύματος του Χριστού, που ήταν η αγάπη, η προσφορά και η αρωγή πρός τον πλησίον.Όλα τούτα είχαν συμβάλει στον εκμαυλισμό και στην ηθική κατάπτωση του λαού της αυτοκρατορίας, που χωρίς έρμα και ηθικό προσανατολισμό, βυθίζονταν και αυτός στο τέλμα της ηθικής χαύνωσης και στην υπερχειλική ικανοποίηση και μόνο – χωρίς πλέον στόχους και ιδανικά – υλικών οραμάτων.

Ωστόσο σήμερα που ο ελληνισμός έχει εγκλωβιστεί στις επικίνδυνες ατραπούς της φαλκίδευσης με έμμεσο τρόπο των εθνικών του δικαίων, ο εορτασμός του μεγαλύτερου ιστορικού οροσήμου του ελληνισμού, δεν πρέπει να αρκεσθεί σε έναν στείρο και μόνο επετειακό χαρακτήρα. Πρέπει να αποτελέσει ένα νέο εγερτήριο θούριο του λαού μας, που θα τον ψυχώσει απο άκρη σε άκρη, κάθε σπιθαμής ελληνικής γης, σε μια μεγάλη πανστρατιά πνευματικής προέλασης και κοινωνικής ευημερίας.

Αυτά είναι τα νέα ηθικά προτάγματα που υπαγορεύει ο ιστορικός εορτασμός της πτώσης της Ρωμανίας. Που και αυτή βυθισμένη τότε στις έριδες, στις σειρήνες της χλιδής, του πλούτου και κάθε κοσμικής απόλαυσης, αποπροσανατολισμένη έντεχνα απο την Ορθοδο-ξία, υπο την επήρεια των ιντριγκών της παπικής εκκλησίας και της δήθεν αποστολής βοήθειας απο αυτήν, έχασε τον ηθικό προσανατολισμό της, απώλεσε την πίστη της στον Χριστό και τις κλασικές αξίες αρετής της φυλής και οδηγήθηκε αναπόδραστα στην ηθική και πολιτική αιχμαλωσία.

Επιβάλλεται έτσι σήμερα να αναβαθμίσουμε την Παιδεία μας δίνοντάς της, ηθικό και πατριωτικό προσανατολισμό, εμπνέοντάς της όραμα ευγενές υπηρεσίας του έθνους και της πατρίδας, που παραπαίει σήμερα υιοθετώντας φθηνά και ξεπερασμένα δυτικά πρότυπα πολιτιστικής υποκουλτούρας. Μόνο τότε μπορεί ο ελληνισμός να ελπίζει και να συμπορευ-τεί στον μεγάλο αγώνα της πνευματικής άθλησης, με τους άλλους προοδευμένους λαούς της ανθρωπότητας, προσφέροντας και πάλι σ΄αυτήν, ατίμητα δώρα ήθους και πολιτισμού. Τέλος θα παραθέσουμε τα λόγια του αρχιστράτηγου της εθνεγερσίας μας Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, πρός τους Νέους της Ελλάδος στην Πνύκα, λίγο μετά την απελευθέρωση : «Πρέπει να φυλάξετε την πίστη σας και να την στερεώσετε, όταν επιάσαμε τα άρματα είπαμε πρώτα υπέρ Πίστεως και έπειτα υπέρ Πατρίδος».

*Ο Πάνος Ν. Αβραμόπουλος είναι συγγραφέας